

Barne-, og likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.

0030 OSLO

Høringsuttalelse

- forslag til endringer i lov 28. februar 1986 nr. 8 (adopsjonsloven)

Verdens Barn takker for brev av 23.10.2012 med høringsnotat. Verdens Barn har hatt en bred behandling av saken. Organisasjonen vil begrense sine kommentarer til de sidene ved utredningen som omhandler utenlandsadopsjon.

Vedlagt følger Verdens Barns høringsuttalelse. Vi står gjerne til tjeneste dersom Barne-, og likestillings- og inkluderingsdepartementet skulle ønske ytterligere dialog.

Oslo, 7. januar 2012

Vennlig hilsen
VERDENS BARN

Helge Molaug (sign.)
Styreleder

Young Kuk Kim
Daglig leder

VERDENS BARN
CHILDREN OF THE WORLD, NORWAY
YOUNG K. KIM, EXECUTIVE DIRECTOR
Bogstadvn. 27B, N-0355 Oslo
Ph.: +47 22 59 52 00 Fax: +47 22 59 52 01

Hovedkonklusjoner

- ✓ Verdens Barn støtter forslaget om at utredning av adoptivøkere bør skje ved de fem regionene i Bufetat.
- ✓ Verdens Barn støtter Bufdir sitt forslag til NOU 2009 21 om at all vedtaksmyndighet i adopsjonssakene legges til en region i Bufetat.
- ✓ Verdens Barn støtter ikke forslaget om at oppgavene som Faglig utvalg har ved utenlandsadopsjon legges til regionene i Bufetat.
- ✓ Verdens Barn støtter forslaget om at alle adoptivøkere skal gjennomgå obligatorisk adopsjonsforberedende kurs før godkjenning kan gis.
- ✓ Verdens Barn ønsker å beholde dagens veiledende aldersgrense på 45 år.
- ✓ Verdens Barn støtter forslaget om at samboere skal kunne bli vurdert som adoptivforeldre på lik linje med ektefeller.
- ✓ Verdens Barn støtter forslaget om at det bør være mulig for adoptivøkere å få behandlet og innvilget søknaden om adopsjon parallelt med at de blir behandlet for sin barnløshet.

Utredning og godkjenning av adoptivsøkere ved nasjonal og internasjonal adopsjon

Departementet foreslått at utredningsansvaret bør flyttes fra kommunene til regionene i Bufetat. Departementet legger til grunn at dersom de fem regionene i Bufetat overtar arbeidet med å utrede adoptivsøkere vil søkerne bli underlagt større grad av likebehandling både når det gjelder innholdet i utredningen og saksbehandlingstid. Departementet legger også til grunn at utredningene jevnt over vil bli av bedre kvalitet og gjennomsnittlig saksbehandlingstid kortere.

Verdens Barn støtter i prinsippet forslaget fra utvalget om ny organisering ved utredning av adoptivsøkere. Utredning av adoptivsøkere i 5 regioner fremfor dagens modell vil i langt større grad sikre kvaliteten i utredningen. Dette bør heve kvaliteten på rapportene og på utredningen og sikre beslutningene som skal fattes både i Norge og av myndighetene i barnets opprinnelsesland.

Imidlertid vil Verdens Barn presisere at dette bygger på en grunnleggende forutsetning om at det må sikres at behandlingstiden ikke blir urimelig lang. Det må tilstrebes lik behandlingstid i alle regioner. For å oppnå dette er det viktig at regionene gis tilstrekkelig god kapasitet til å dekke hele geografiske området, f.eks. i region nord der det vil være store avstander. Etter Verdens Barns oppfatning bør det være en maksimal saksbehandlingstid for alle fasene i godkjenningsprosessen på til sammen maksimalt 9 måneder.

Fokus på kvalitet er bra. Verdens Barns syn er imidlertid at kvalitet ikke nødvendigvis er et resultat av tid, men av ressurser. Fristene må selvsagt være lange nok til å få hentet inn relevant dokumentasjon. Tydelige frister legger press på utredningsmyndigheten og vil kunne skape forutsigbarhet og likebehandling uavhengig av bosted.

Verdens Barn støtter ikke departementets forslag om at en skal videreføre regionenes ansvar for å fatte vedtak i adopsjonssakene. Verdens Barn støtter forslaget fra Bufdir sitt høringsvar til NOU 2009 21 om at all vedtaksmyndighet i adopsjonssakene legges til en region i Bufetat. Det forutsettes at den aktuelle regionen får tilført nødvendig kompetanse og ressurser.

Det eksisterer allerede en slik organisering på adopsjonsområdet ved at ansvaret for saker om adopsjon utenom forening og saker om anerkjennelse av utenlandske adopsjoner allerede er lagt til Bufetat region øst. Ved å samle vedtaksmyndigheten på ett sted vil likebehandling av søkerne lettere kunne sikres, og det vil lettere kunne opprettholdes oppdatert kompetanse innen adopsjonsfeltet. Verdens Barn ser utfordringer med dagens modell der flere regioner fatter vedtak, og med ulik praksis mellom regionene som resultat.

Verdens Barn ser at det kan være problematisk å legge både utrederansvaret og vedtaksmyndigheten til samme instans. Vi vil derfor anbefale at de to ansvarsområdene er klart adskilt i Bufetat i den eller de regioner som fatter vedtak i adopsjonssakene.

Faglig utvalg for adopsjonssaker

Departementet foreslår at oppgavene Faglig utvalg for adopsjonssaker i dag har ved utenlandsadopsjon, legges til regionene i Bufetat.

Verdens Barn støtter ikke forslaget om at denne oppgaven skal legges til regionene i Bufetat. Imidlertid er det viktig å øke ressursene slik at dagens ordning fungerer tilfredsstillende.

Utviklingen har gått i retning av at stadig flere barn som frigis for adopsjon til utlandet er eldre eller har behov for spesiell støtte. Dette har ført til et økende antall saker i Faglig

utvalg. Dagens organisering fungerer ikke optimalt, med for lang saksbehandlingstid og for liten kapasitet. Flere barn må vente unødige lenge på å få en ny familie på grunn av manglende kapasitet hos Faglig utvalg.

Det er etter Verdens Barns syn særskilt viktig å sikre faglig kompetanse og kontinuitet i vurderingen av disse sakene. Dersom denne oppgaven skal legges til regionene i Bufetat, vil det etter Verdens Barns oppfatning for liten erfaring og kompetanse i hver region. I tillegg kan det medføre ulik vurdering av sakene. De enkelte sakene kan vanskelig sammenlignes direkte, og det blir dermed ikke mulig med erfaringsutveksling på tvers av regionene.

Verdens Barn ønsker derfor at dagens ordning med faglig utvalg for adopsjonssaker videreføres. Kapasiteten må økes i forhold til dagens situasjon.

Verdens Barn mener det bør legges bedre til rette for at de søkere som ønsker det kan adoptere barn med behov for spesiell støtte. Ved adopsjon gir myndighetene godkjenning til å etablere et foreldreskap. Ved adopsjon av barn med behov for spesiell støtte vil det etter Verdens Barns syn være både nødvendig og ønskelig med særskilt tilrettelegging fra myndighetenes side for at slike adopsjoner kan være forsvarlige og blir til barnets beste.

Adopsjonsforberedende kurs som vilkår for forhåndssamtykke

Departementet foreslår å gjøre deltakelse på adopsjonsforberedende kurs obligatorisk og som et vilkår for å få et forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet. Departementet skriver i sitt forslag at selv om de fleste adoptivsøkerne i dag deltar på adopsjonsforberedende kurs, ønsker departementet at deltakelse på kursene gjøres obligatorisk, slik at man sikrer at alle søkere mottar den informasjon som man anser som nødvendig og ønskelig.

Verdens Barn støtter departementets forslag og begrunnelse. Et obligatorisk kurs vil kunne forberede søkerne på en god måte. Et obligatorisk kurs bør ha samme økonomiske konsekvenser for familiene som dagens frivillige tilbud. Kapasiteten på kurs må være god, slik at ikke kursene i seg selv skaper unødig ventetid for søkerne.

Stadig flere av våre samarbeidsland krever at søkerne har gjennomført adopsjonsforberedende kurs. Ved å legge god vekt på forberedelse, vil søkere som adoptivforeldre kunne stå bedre rustet til å møte eventuelle utfordringer under barnets oppvekst. Utfyllende og god informasjon i en tidlig fase vil også sette søkere i bedre stand til selv å avgjøre om adopsjon er et egnet alternativ for dem. At man krever at søkerne deltar på slike kurs, gir også positive signaler til opprinnelsesland.

Alderskravet

Departementet foreslår at øvre aldersgrense for forhåndssamtykke til adopsjon av et barn fra utlandet settes til under 42 år, dvs. at søkeren ikke er fylt 42 år på søknadstidspunktet.

Verdens Barn er uenige i denne vurderingen, og ønsker å beholde dagens veiledende krav til alder på 45 år. Departementets begrunnelse tyder på at det er lagt stor vekt på lange ventetider. Slik er situasjonen i dag for søkere på Kina, som er det landet som har flest søkere på venteliste.

Med bakgrunn i lang ventetid er det i dag et svært begrenset antall nye søkere som velger å søke om adopsjon fra Kina. I 2012 har Verdens Barn kun formidlet 1 ny søknad til Kina. Imidlertid er det fortsatt flere land som ikke har så lang ventetid som det her henvises til.

I flere land er det mulig å gjennomføre en adopsjon på kortere tid. Det blir dermed urimelig å stramme inn alderskravene for nye søkere på grunn av lang ventetid i Kina, da dagens situasjon i Kina ikke er aktuell for disse.

I tillegg bør det etter Verdens Barns syn legges større vekt på aldersforskjellen mellom barn og foreldre enn søkerens alder ved søknadstidspunktet. Verdens Barn ønsker fortsatt at det i vurderingen skal legges vekt på søkerens totale omsorgsevne, herunder også helsemessige forhold.

Samboere og adopsjon

Det foreslås at samboere skal kunne bli vurdert som adoptivforeldre. Verdens Barn støtter dette forslaget, samt departementets presisering av at samboerforholdet bør avgrenses til to personer som bor sammen i et ekteskapsliknende forhold. Kun de som nettopp fremstår som potensielle foreldre sammen bør kunne få adoptere sammen. Etter Verdens Barns syn bør adoptivfamilien også på dette området i minst mulig grad skille seg ut fra andre familier.

Siden ekteskap ikke lenger per definisjon er mellom mann og kvinne, men også mellom to personer av samme kjønn, vil det være naturlig at også et samboerskap omfatter to personer av både motsatt kjønn og samme kjønn.

Ingen av de utenlandske organisasjonene Verdens Barn samarbeider med i dag godtar søknader fra par som ikke er gift. Norske myndigheter må imidlertid etter Verdens Barns syn forme sine retningslinjer ut fra hvilket syn man i Norge har på hvem som bør kunne adoptere, uavhengig av om det i praksis er mulig.

Etter Verdens Barns syn bør det opprettholdes et krav om at samlivet skal ha vart i en bestemt tid. Når to personer skal vurderes sammen som fremtidige foreldre for et adoptert barn, må samlivets stabilitet inngå som et svært viktig moment. Etter Verdens Barns syn bør samme vurdering legges til grunn som i dagens krav, at det stilles et tilsvarende krav til samboerskapets varighet som til ekteskapets varighet, dvs. en minimumstid på to år. Kravet til varighet bør kunne fravikes dersom tungtveiende grunner taler for det.

Behandling for barnløshet

Departementet tar opp i sitt høringsnotat spørsmålet om søknaden om adopsjon kan behandles, samtidig som søker blir utredet og behandlet for sin barnløshet. I dag kan ikke søkerne både få søknad om adopsjon innvilget, samtidig som de blir behandlet for sin barnløshet.

Et problem vi opplever i dag er at mange barnløse par forsøker alle andre muligheter før de søker om adopsjon. Da har de ofte blitt eldre enn aldersgrensen i mange av våre samarbeidsland. Valgmulighetene reduseres dramatisk når søkerne passerer 40 år. Dersom søkerne kunne bli utredet og behandlet for sin barnløshet samtidig med at de gjennomgår den norske delen av adopsjonsprosessen, så vil søkerne sannsynligvis være noe yngre når adopsjonsprosessen starter.

Verdens Barn stiller seg derfor positive til at søkerne kan bli utredet og behandlet for sin barnløshet samtidig som de blir behandlet for sin barnløshet. Samtidig mener Verdens Barn det er viktig at par som blir behandlet for sin barnløshet også mottar informasjon om adopsjon.

Imidlertid er det viktig at behandling for barnløshet avsluttes når søkerne er godkjent for adopsjon fra utlandet. På dette tidspunkt er det viktig at all fokus retter seg mot det kommende adoptivbarnet, både følelsesmessig og praktisk. Dersom graviditet oppstår, kan ikke adopsjonen gjennomføres. Det vil kunne sette både søkerne og adoptivbarnet i en svært vanskelig situasjon.